

več. Če začutijo, da izbrana aktivnost ne zadovolji pričakovanj, bodo izbrali zanimivejšo dejavnost, kot je planinstvo. To je škoda, saj je planinstvo za mlade v dobi digitalizacije še toliko bolj pomembno za celostni osebnostni razvoj. Zato se velja potruditi, da mladim planinstvo približamo, in ne priskutimo. Če želimo ohranjati tempo, se moramo prilagoditi mladim, spremljati in uvajati trende, kar najlaže storijo mladi za mlade. Vsekakor pa ne za vsako ceno – ukvarjanje s planinstvom zahteva veliko znanja in izkušenj, kar že samo po sebi za mlade predstavlja izziv in pozitivno vpliva na samozavest."

Po mnenju Romana Ponebška ima pri tem pomembno vlogo tudi vključevanje mladih v vodniško delo. "Mladi čutijo potrebo po dokazovanju, vodenju, zato je izrednega pomena, da prepoznamo tiste, ki si želijo in zmorejo svoje znanje in izkušnje deliti z drugimi. Zato je zelo pomembno izobraževanje za mladinske voditelje in usposabljanje za mentorja planinske vzgoje." Poleg tega zgledi vlečejo: "Mladi, ki vodijo mlade, so zanimivi, aktualni. Mladi se morajo identificirati s tem, da je hoja v gore nekaj pozitivnega, da je 'in', da so tisti, ki to počnejo, dobri, najboljši in da brez vloženega truda ne gre." Dobrodošlo prednost planinstva Ponebšek vidi zlasti v pestrosti izbire: "Mladi lahko osvajajo gore peš, na kolesu, pozimi na smučeh, lahko se preskusijo v alpinizmu ali športnem plezanju, lahko so koristni in markirajo poti, postanejo gorski reševalci, dobri orientacisti, vodniki, inštruktorji, pisci planinske literature, dopisniki v društvena glasila in še in še."

Hvaležni za vztrajanje?

Gre res verjeti enemu od spletnih piscev, ki pravi takole: "Ko jih končno spravite na pot, bo marsikateri najstnik ugotovil, da mu je zahajanje v gore pravzaprav všeč. Nekoč se vam bodo za to zahvalili. Resnično." Da zna biti v tem zrno resnice, lahko sklepamo po izjavi moža, ki je kot otrok in mladostnik – ne vedno z veseljem – s starši zelo veliko časa preživel v gorah: "Če gledam nazaj, sem na splošno globoko hvaležen za vse *odbite* pustolovščine, ki smo jih doživeli, in za ljubezen do aktivnosti v naravi, ki bo zaradi tega vedno ostala v meni. Čeprav sem bil vedno zelo priden in sem želel čim bolj ustreči svojim staršem, je bilo dostikrat preveč. Pogosto ni bilo milosti, ne glede na vreme je bilo treba iti vsaj 'malo' hodit, kar je pomenilo vsaj šest ur. Danes kot odrasel lahko razumem motivacijo svojih staršev za to početje. Vendar pa zdaj, ko sem sam oče, tudi vem, da se moji interesi razlikujejo od interesov mojih otrok. Najstniki pogosto potrebujejo druge stvari kot odrasli. Sam sem potreboval družbo vrstnikov in vsaj nekaj časa za druženje na ulici. Mislim, da sem bil nadpovprečen gorniški najstnik, ampak doza je bila za odrasle ... Pogosto zahajanje v hribe pa mi ni nikoli dvignilo endorfinov na tako raven, da bi lahko pozabil na ostalo." ●

Narobe svet

Med zelenimi šotori se je pred vsakim izletom v gore razlegala indijanska pesem za dež. Tako zelo smo ljubili hojo navkreber v tistih vročih poletnih dneh, da smo bogove dežja skupinsko prosili, naj na zemljo zlijejo nekaj vode. Nekoč so bile naše prošnje tako obilno poplačane, da nam je zalilo tabor in so fantje lahko igrali vaterpolo. Ampak nemara je bilo to edinkrat – v vseh drugih primerih smo si hočeš nočeš morali oprtati nahrbtnike in zagristi v breg. In potem je bil jok in stok ... Če bi morala strniti spomine na taborniške pohode v gore, bi uporabila latinski izrek *Per aspera ad astra*.¹ Med pohodom je bilo vedno hudo, a na koncu smo se le prebili do zvezd in prevladali so lepi spomini, ki danes kot junaške zgodbe odvrtačo pozornost mojih otrok od njim nerazumljivega in duhamornega vzpenjanja v višave.

"Za razliko od odraslih otroci ob hoji ne čutijo pretiranega užitka. Gibanje navkreber je zanje dolgočasno in mukotrpno. Posledično jih veliko bolj kot notranja motivacija v gore privabijo zunanji spremljevalci izleta – prijatelji, družabne aktivnosti, doživetja," piše Uroš Kuzman v prispevku *Z otroki v gore ne hodimo, otroke v gorah spremljamo*.² Pri taborniških izletih ni pomagala niti zunanja motivacija, saj smo taborniki družno jadikovali nad krutostjo vodnikov, ki so nas gnali v nedoumljive preizkušnje. Najbrž je pri tem pomembno vlogo, kot navaja Kuzman, odigrala izbira cilja: "Aktivnost, katere intenzivnost je zastavljena prezahtevno, je lahko zelo mučna. Že pri odraslem človeku občutena nemoč skoraj vedno vodi v opustitev dejavnosti, pri otroku pa je to še bolj izrazito. Zahteven izlet najverjetneje ni naložba za otrokovo prihodnje udejstvovanje v planinstvu. Gre namreč za aktivnost, ki bazira na vztrajnosti, te pa nikoli ne vzljubimo čez noč." Če danes pomislim na to, za kakšne ture je šlo in kako smo se jih lotevali, si mislim, da ni nič čudnega,

¹ Prek trnja do zvezd.

² Zbornik 14. kongresa športa za vse, 2019.

da smo klicali povodenj. Tako sem v zgodnjih najstniških letih rekla taborništvo adijo. A le za nekaj časa. Tudi brez gora sem zdržala le kratko obdobje. Očitno so občutek zadovoljstva po končani turi in lepote gora odtehtale vse muke, da se mi je stožilo po ostrem skalovju, mehkih planinskih travah in gorskem zraku. Hribolazenje je bilo v družini očetova domena, a ker tega ni počel tako fanatično, da bi vsak prosti trenutek preživel v planinskem rajju in to zahteval tudi od potomcev, smo imeli doma narobe svet: namesto da bi se jaz, najstnica v najboljših letih, upirala očetu, se je on upiral meni. Dokler sem bila tu in tam zadovoljna z manj zahtevnimi cilji, sva kar dobro vozila; ko pa so moje ambicije zrasle, je stopil na zavoro. Vedno je imel pri roki razlog, zakaj se neke ture (še) ne moreva lotiti. Zagovarjal je postopnost, kar je bila seveda opravičljiva taktika, toda kaj, ko je bilo treba gore zajeti z veliko žlico! Tako sem se mu obesila za vrat in sčasoma le dosegla, da sva z lahkimi poti, na katerih sem začenjala pasti dolgčas, zašla med jeklenice in kline. Za Triglav sem morala dolgo mledovati – najprej kup nižinskih pohodov, nato Mala Mojstrovka, Prisojnik skozi okno, da skrbni roditelj "preveri moje motorične zmožnosti", in potem naslednje leto Triglav. Na Kredarici sem sklenila, da bom postala plezalka, in tako sem se kaj kmalu hribovsko

osamosvojila – takoj ko mi je oče podpisal soglasje, da sem se kot mladoletna lahko vpisala v alpinistično šolo. "Raje vidim, da greš plezat, kot pa v disko!" Tako mi je odprl vrata v povsem nov svet, ki me je za dolga leta popolnoma prevzel. Od takrat naprej očeta nisem več gnjavila z večnim vprašanjem, kdaj greva spet v hribe, čeprav bi danes dala roko v ogenj, da bi se raje odpravil z menoj na kakršno koli turo, kakor pa skrbel, s kom in kje se potikam po skalovju – ter predvsem, ali se bom vrnila živa in zdrava.

Na pragu najstništva mojih otrok se sprašujem, kako ravnati, da bi otroka v teh kritičnih letih (p)ostala povezana z gorami. Ubrati trdo, mehko ali srednjo pot? Kdo ve, kako bi bilo, če bi nam v mojih najstniških letih družinske konce tedna ves čas krojile gore. Bi tudi zmagal klic gora ali bi se z vsemi silami uprla? Verjetno je res vse stvar odmerka – vsako zdravilo je lahko tudi strup, ali pa psihologije – včasih dosežemo želeni učinek, kadar nekomu nekaj branimo. Ker smo vsakdo svet zase, univerzalnega recepta ni. Ostaneta nam le preizkušanje različnih možnosti in izbira tiste, ki nam ustreza. ○

Kolumna izraža stališče avtorja in ne nujno tudi uredništva in Planinske zveze Slovenije.

*Do kdaj še skupaj na poteh med vršaci?
Foto Mateja Pate*